

Násobič vysokého napětí

B. Brodský, M. Slovák
Ústav fyziky plazmatu AV ČR
michal.slovak@gypri.cz
brodsky.boba@gmail.com

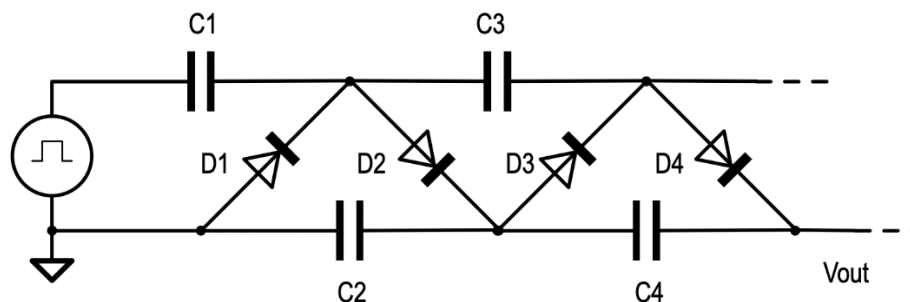
Abstrakt:

Seznámení se s technikou a fyzikou generace stejnosměrného (konstantního) vysokého napětí. V rámci tohoto miniprojektu jsme si postavili násobič napětí typu Cockroft-Walton. Cílem našeho snažení je prozkoumat elektrické vlastnosti násobičů v závislosti na počtu stupňů a zátěži.

1 Úvod

Princip násobiče napětí spočívá v tom, že pomocí diod a kondenzátorů mění střídavé napětí na napětí stejnosměrné o mnohonásobně vyšší hodnotě.

Obvod jsme zapojili tak, aby jedna půlperioda střídavého proudu paralelně nabíjela naše kondenzátory a opačná půlperioda není schopna kondenzátory vybit díky diodám. Tato půlperioda nám kondenzátory nevybije a zvýší potenciál.

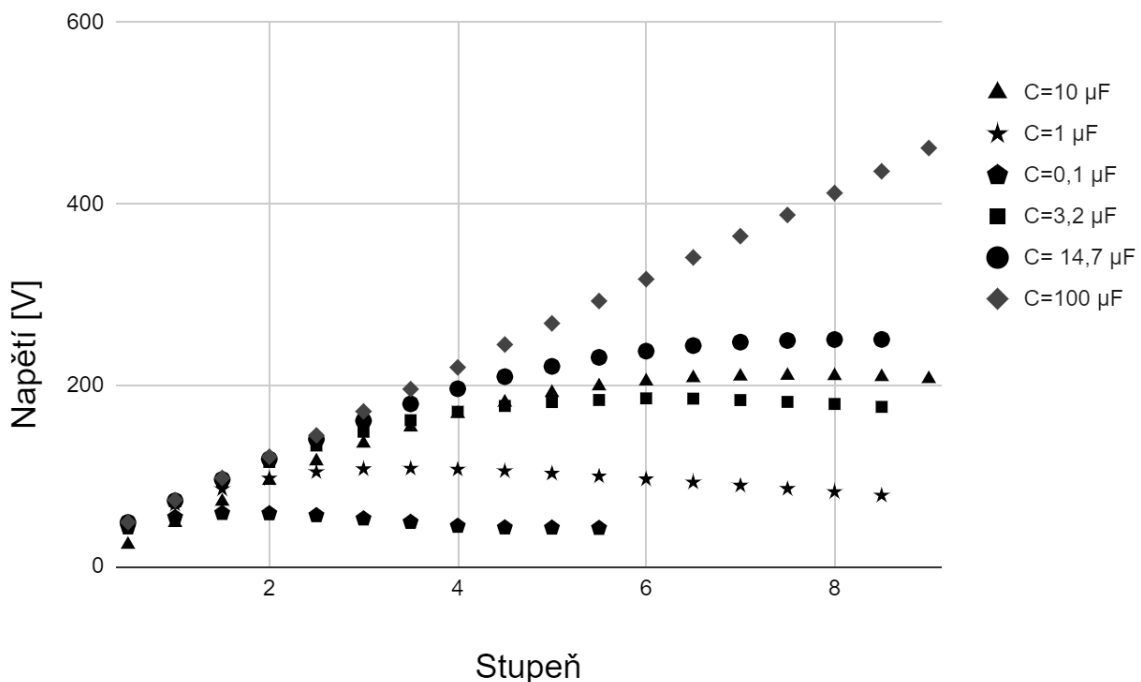
Obrázek 1: Příklad násobiče napětí (1)

2 Experimentální uspořádání

Pro měření byl použit 15V transformátor, pro měření napětí byl použit digitální multimetr DMM6500. Dále jsme využili diody (1N4007), sadu keramických kondenzátorů, sadu elektrolytických kondenzátorů (50 V, 100 μF), kabely, nepájivé pole.

Po sestavení několika stupňů jsme na každém z nich, i na půlstupních, změřili výsledné napětí. V druhé fázi našeho bádání jsme násobič zatěžovali jednotlivými rezistory o různých odporech. A zkoumali jsme závislosti mezi vstupním napětím, proudem a odporem.

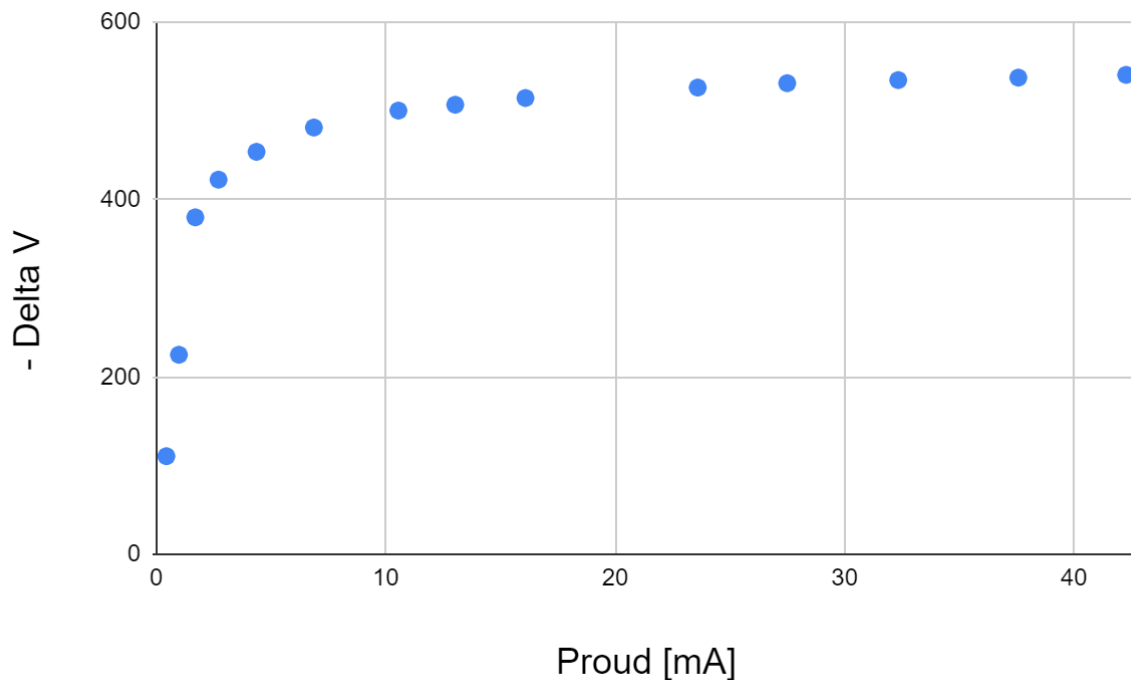
3 Výsledky měření

Obrázek 2: Graf závislosti počtu stupňů na napětí

V prvním měření (viz obrázek 2) jsme zkoumali vzájemný vztah mezi počtem stupňů. V měření jsme sestavili několik násobičů, které se navzájem lišily svými kondenzátory o různých kapacitách.

Z měření (potažmo grafu) lze pozorovat, že po určitém stupni se již napětí nenásobí, ale naopak jeho hodnota klesá. To je zapříčiněno tím, že nepracujeme s teoretickými (dokonalými) součástkami, ale se součástkami, které mají určité vady a nepřesnosti. V případě, že bychom pracovali s dokonalými zařízeními by se hodnota napětí s rostoucím počtem stupňů zvyšovala.

Obrázek 3: Graf závislosti zátěžového proudu na úbytku napětí

Z tohoto grafu je patrné, že s rostoucím proudem, který probíhá zátěží (rezistorem) roste úbytek napětí, tedy rozdíl mezi napětím nezátěženého obvodu a obvodu s rezistorem.

4 Závěr

Jelikož používáme neideální součástky budeme od určitého stupně pozorovat postupný pokles napětí, který se liší podle kapacity kondenzátorů použitých v obvodu. Byla naměřená závislost zátěžového proudu na ztrátě napětí (Obrázek 3)

Poděkování

Děkujeme organizačnímu týmu Týdne vědy za poskytnutí příležitosti seznámit se s tímto tématem a vyzkoušet si práci na vědeckém pracovišti. Dále bychom chtěli poděkovat Michalu Červeňákovi za odbornou pomoc při zpracování našeho miniprojektu.

Reference

1. **Levido, Andrew.** Cockcroft-Walton Voltage Multiplier. *circuit cellar*. [Online] 11. 3 2022. <https://circuitcellar.com/resources/quickbits/cockcroft-walton-voltage-multiplier-2/>.